

Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 - Datarapport vogels en zeezoogdieren - 2015/2016

Ir. S. Lagerveld (IMARES)

1205045-000

© Deltares, 2016

Titel

Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 - Datarapport vogels en zeezoogdieren - 2015/2016

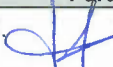
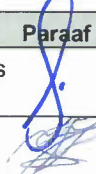

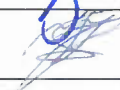
Opdrachtgever	Project	Kenmerk	Pagina's
Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving	Deltares: 1205045-000 IMARES: 4303103201	Deltares: 1205045-000- ZKS-0122 IMARES: C074/16	8

Samenvatting

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van de telresultaten van vogels en zeezoogdieren op en nabij de Zandmotor in de periode van december 2015 tot en met april 2016. Ook is het aantal recreanten in deze periode geteld. In deze periode zijn drie tellingen uitgevoerd vanaf het strand op 29 december 2015, 11 februari 2016 en 28 april 2016 in drie telgebieden; ten zuiden, ter plaatse en ten noorden van de Zandmotor. Daarnaast zijn de aanwezige vogels geteld in/nabij de lagune en het meer op de Zandmotor.

Het meest opvallend tijdens deze telperiode waren de grote aantallen meeuwen. Op 28 april 2016 waren ruim 2100 Kleine Mantelmeeuwen (veelal ver op zee) aan het foerageren, en op 11 februari 2016 waren ruim 700 Zilvermeeuwen in het gebied aanwezig.

Ook niet onvermeld mag blijven dat tijdens de telling van 11 februari 2016 een bot van een Wolharige Neushoorn midden op de zandmotor werd gevonden.

Versie	Datum	Auteur	Paraaf	Review	Paraaf	Goedkeuring	Paraaf
	Augustus 2016	ir. S. Lagerveld (IMARES)		prof. dr. P.M.J. Herman		drs. F. Hoozemans	
				dr. ir. M.J. Baptist (IMARES)		drs. J.Asjes (IMARES)	

Status

definitief

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

Inhoud

1 Inleiding	2
2 Methoden	3
3 Resultaten	4
3.1 Teldata	4
3.2 Weersomstandigheden	4
3.3 Waarnemingen vogels en zeezoogdieren	5
3.4 Waarnemingen recreatie	7
4 Referenties	8

1 Inleiding

De Zandmotor is een megasuppletie voor de Hollandse kust. Aangenomen wordt dat deze innovatieve manier van kustontwikkeling extra ruimte schept voor natuur en recreatie en de kustveiligheid op een langere termijn (orde van grootte 20 jaar) waarborgt. Met het concept Zandmotor is nog geen ervaring opgedaan. Daarom is een uitvoeringsprogramma opgesteld gericht op het evalueren van de doelen van de Zandmotor, het mogelijk maken van goed beheer en het voldoen aan de vergunningsvoorwaarden vanuit de MER (Tonnon e.a., 2011).

De Zandmotor is tussen maart en november 2011 aangelegd. Vanaf 4 maart 2011 werd ten behoeve van de aanleg een deel van het strand afgesloten en eind oktober 2011 is het strand inclusief de nieuwe Zandmotor opengesteld voor recreanten. Als gevolg van erosie door wind, stroming en golven zal de Zandmotor geleidelijk aan verdwijnen. In de periode dat de Zandmotor er ligt zullen vogels en zeezoogdieren gebruik kunnen maken van het gebied.

In de MER Pilot Zandmotor Delflandse Kust (PZH, 2010) en het Monitoring en Evaluatie Plan Zandmotor (DHV, 2010) zijn doelen en subdoelen gesteld voor de Zandmotor. Teneinde deze toetsbaar te maken zijn in het Uitvoeringsprogramma Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor (Tonnon e.a., 2011) hypothesen opgesteld aan de hand van deze doelen. De in dit rapport beschreven monitoringresultaten zijn erop gericht om de hypothese te toetsen dat de Zandmotor een positief effect zal hebben op zeevogels en zeezoogdieren in het gebied. In de onderzoeksperiode zijn gerichte tellingen naar aanwezige vogels en zeezoogdieren uitgevoerd. Deze rapportage omvat uitsluitend een vastlegging van de waarnemingen en is geen evaluatie.

2 Methoden

Ten behoeve van de tellingen is een uitgebreide handleiding opgesteld (Witte 2011). Dit meetplan beschrijft de werkwijze van de monitoring van vogels op en rond de Zandmotor. Het gaat in op de meet- en observatiemethoden, de locaties en locatiekeuzes, monitoringsfrequentie en hoe de kwaliteitsborging van de meetgegevens wordt uitgevoerd. Hieronder worden kort de belangrijkste methodische punten genoemd.

Figuur 1: Indicatie van de ligging van de drie deelgebieden. Het middelste deelgebied omvat de Zandmotor. Het zuidelijke en noordelijke deelgebied worden beschouwd als referentiegebied. Op de Zandmotor zijn tevens de vogels in en rond het meer en de lagune geteld.

Vanwege budgettaire beperkingen is ervoor gekozen om de telling in drie deelgebieden (zie Figuur 1) gedurende drie teldagen in het jaar uit te voeren; 1x in november/december, 1x in januari/februari en 1x in maart/april. Op iedere teldag wordt één telling per deelgebied uitgevoerd. De telling richt zich op alle kust- en zeevogels maar ook zeezoogdieren die zich binnen het deelgebied op of in het water bevinden dan wel op het strand. Voorbij trekkende vogels die (waarschijnlijk) geen binding met het gebied hebben worden niet meegenomen. Vanaf de telpunten wordt de zee met een verrekijker en telescoop gescand, tot anderhalve

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

kilometer uit de kust. Van alle waargenomen relevante vogels wordt de afstand tot de waarnemer, afstand tot de kust en sector bepaald en op het waarnemersformulier genoteerd. Een sector omvat 30 graden en ieder deelgebied bevat drie sectoren (A-C) links van het telpunt en drie sectoren (D-F) rechts van het telpunt. Gezamenlijk bestrijken de sectoren dus een zone van 180 graden vanaf het strand tot circa anderhalve kilometer de zee op. Naast de feitelijke telgebieden zijn ook de vogels geteld in/bij het meer en de lagune van de Zandmotor. Tevens is het aantal recreanten geteld.

3 Resultaten

3.1 Teldata

De tellingen zijn op drie verschillende dagen uitgevoerd (zie Tabel 1) die representatief worden verondersteld voor tweemaandelijks periodes.

Tabel 1: Overzicht teldata

Periode	Teldatum	Waarnemer
november-december 2015	29 december 2015	Hans Verdaat
januari – februari 2016	11 februari 2016	Sander Lagerveld
maart – april 2016	28 april 2016	Sander Lagerveld

3.2 Weersomstandigheden

De waarnemingsomstandigheden waren op alle teldagen uitstekend; weinig zeegang en een overwegend goed zicht. Een overzicht van de weersomstandigheden tijdens de tellingen is weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Overzicht weersomstandigheden tijdens de tellingen

	28 december 2015	11 februari 2016	28 april 2016
Windkracht (Bft)	2-3	3	1
Windrichting	O / ZO	ZZW / W	ZW
Bewolking	7-8	1-2	5-8
Regen	Enkele buitjes	Geen	beetje motregen
Temperatuur	7 - 12 °C	2-8 °C	3-10 °C
Zicht	5 km	10 km	7-10 km
Zeegang (seastate)	3-4	2-3	1
Luchtdruk (mB)	1023	1004	1013
% sneeuw	0	0	0
% ijs	0	0	0

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

3.3 Waarnemingen vogels en zeezoogdieren

Tabel 3: Waarnemingen per deelgebied

Soortgroep	Soort	Datum	Zuid		Midden		Noord		Zandmotor		Totaal
			Strand	Zee	Strand	Zee	Strand	Zee	Lagune	Meer	
Aalscholvers	Aalscholver	29-12-2015		149		3		35	1	2	190
		11-2-2016	1			2		3			6
		28-4-2016		49		26		2		81	158
Duikers en Futen	Roodkeelduiker	29-12-2015		5		2		4			11
	Fuut	29-12-2015		27		41		143	2		213
		11-2-2016	2	1		7		1			11
Zwanen en Eenden	Knobbelzwaan	29-12-2015								4	4
	Smient	29-12-2015				1		1			2
	Zwarte Zeeeeend	29-12-2015		3		19					22
Steltlopers	Rosse Grutto	11-2-2016								2	2
	Scholekster	29-12-2015		5				7	29		41
		11-2-2016	35				3		5		43
		28-4-2016							3		3
	Steenloper	29-12-2015						3			3
	Drieteenstrandloper	11-2-2016					6				6
		28-4-2016							2		2
Bontbekplevier	28-4-2016								3	3	
Alkachtigen	Alk/Zeekoet	29-12-2015				1		2			3
	Zeekoet	29-12-2015						1			1
Meeuwen en sterns	Grote Mantelmeeuw	29-12-2015		6		2		9	6		23
		11-2-2016					1	1			2
		28-4-2016				15		2	34	11	62
	Kleine Mantelmeeuw	29-12-2015							3		3
		28-4-2016		1384		200		516	21	38	2159
	Zilvermeeuw	29-12-2015		125		1		30	81	12	249
		11-2-2016	109				18	572	39		738
		28-4-2016	1	9		31		252	5	7	305
	Stormmeeuw	29-12-2015		3		1		11	10		25
		11-2-2016						1			1
	28-4-2016	2			3		2			7	
	Kokmeeuw	29-12-2015						5	128		133
		11-2-2016	1				6	56			63
Drieteenmeeuw	29-12-2015		1		1		45			47	
Visdief	28-4-2016				3					3	
Zangvogels	Zwarte Kraai	29-12-2015		8				8	27		43
		11-2-2016	9				11		4		24
	Kauw	29-12-2015						5			5
Zeezoogdieren	Bruinvis	29-12-2015		1				1			2
	Zeehond	11-2-2016						1			1

In tabel 3 staan de waarnemingen per deelgebied. Op 29 december 2015 waren er in totaal 1018 vogels en 2 zeezoogdieren aanwezig in het studiegebied en op 11 februari 2016 waren dat er respectievelijk 897 en 1. Op 28 april 2016 werden 2702 vogels waargenomen, zeezoogdieren zijn die dag niet gezien.

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

Aalscholvers, Scholeksters, Grote Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen en Stormmeeuwen zijn alle teldagen waargenomen.

Aalscholvers waren op 29 december 2015 en 28 april 2016 relatief talrijk. Dat geldt ook voor Futen op 29 december 2015. Er zijn enkele Roodkeelduikers gezien gedurende de meetperiode.

Zwanen en eenden werden nauwelijks waargenomen in het gebied.

Van de steltlopers waren scholeksters op alle teldagen in relatief kleine aantallen aanwezig. Er werden enkele andere steltlopersoorten waargenomen in zeer kleine aantallen.

Meeuwen waren soms in flinke aantallen aanwezig in het gebied. De meest opvallende waarneming was die van meer dan 2100 Kleine Mantelmeeuwen op 28 april 2016. De meeste van deze vogels waren (ver) op zee aan het foerageren. Zilvermeeuwen waren op 11 februari goed vertegenwoordigd met ruim 700 exemplaren.

Alkachtigen werden slechts enkele keren waargenomen.

Zeezoogdieren waren nauwelijks vertegenwoordigd; er werden slechts twee Bruinvissen en één Gewone Zeehond gezien.

De meest spectaculaire waarneming van dit seizoen was die van een uitgestorven landzoogdier. Op 11 februari werd midden op de Zandmotor een groot en ogenschijnlijk gefossiliseerd bot gevonden. Uiteindelijk stelde Hansjorg Ahrens van Naturalis vast dat het hier ging om een bot van een Wolharige Neushoorn!

<http://www.wageningenur.nl/nl/nieuws/Onderzoeker-vindt-bot-Wolharige-Neushoorn-op-de-Zandmotor.htm>

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

3.4 Waarnemingen recreatie

Tijdens alle tellingen waren wandelaars aanwezig in het gebied, in veel gevallen vergezeld door een hond. Een totaal overzicht van de recreatiedruk gedurende de teldagen is weergegeven in Tabel 2.

Tabel 4: Overzicht van het aantal recreanten per locatie tijdens de teldagen

		Zuid	Midden	Noord	Meer	Lagune
Wandelaars	29-12-2015	8	+	11		
	11-2-2016	15	15	20		
	28-4-2016		2	3		
Zwemmers	29-12-2015	1				
	11-2-2016					
	28-4-2016					
Vissers	29-12-2015	2		3		
	11-2-2016					
	28-4-2016					
Honden	29-12-2015	3	+	5		
	11-2-2016	8	5	10		
	28-4-2016		1	1		
Jeep	29-12-2015		+	1		
	11-2-2016					
	28-4-2016					
(Kite)surfers	29-12-2015					
	11-2-2016					2
	28-4-2016			1		

1205045-000-ZKS-0122, 17 augustus 2016, definitief

4 Referenties

DHV (2010). Monitoring en Evaluatie Plan Zandmotor. Juni 2010.

PZH (2010). Projectnota / MER Pilot Zandmotor Delflandse Kust, aanleg en zandwinning Zandmotor Delflandse Kust. 22 februari 2010.

Tonnon, P.K., L. Van der Valk, H. Holzhauer, M.J. Baptist, J. W.M. Wijsman, C.T.M. Vertegaal en S.M. Arens (2011). Uitvoeringsprogramma Monitoring en Evaluatie pilot Zandmotor. Deltares/Wageningen IMARES, Rapport, 154 pagina's.

Tonnon, P.K. & M.J. Baptist (Eds.) (2011). T0-rapportage Monitoring en Evaluatie pilot Zandmotor. Deltares rapport 1203519-000-ZKS-0035 | IMARES rapport C016/11, maart 2011.

Witte R.H. (2011). Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 Meetplan Zeevogels. Rapport C165/11, IMARES Wageningen UR.